

Ad Soyad:

Sınıf:

No:

1. ÜNİTE: ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE

1. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.

Defne yaz tatilini dedesinin dağ köyünde geçirdi. Köyün hemen arkasında kayın ağaçlarıyla kaplı bir yamaç vardı; yamaçtan inen dere, temmuz ortasında bile serin akıyordu. Dedesi, derenin üstündeki taş köprüyü kendi dedesinin yaptırdığını, tarlalara su taşıyan kanalları da köylülerin birlikte açtığını anlattı. Akşamları köy meydanında toplanılıyor, hasatta kimin tarlasına önce gidileceği orada konuşularak kararlaştırılıyordu. Bir komşu hastalandığında onun ekinini başkaları biçiyordu; dedesi buna imece dendiğini söyledi. Defne şehre döndüğünde apartmanların arasında kalan küçük parkı ilk kez dikkatle izledi. Parkın çevresindeki yollar her yıl genişliyor, ağaçların yerini otopark alıyordu. Aynı apartmanda oturdukları hâlde komşularının çoğunun adını bilmiyordu. “Köyde de şehirde de bir çevrenin içinde yaşıyorum ama ikisi birbirine hiç benzemiyor.” diye düşündü.

Metinde çevrenin hangi türlerine örnek verildiğini bulunuz. Bu türleri ve metinde geçtiği cümleleri tablodaki uygun yerlere yazınız.

ÇEVRE TÜRÜ (3x2 Puan)	METİNDE GEÇTİĞİ CÜMLE (3x3 Puan)
1.	
2.	
3.	

2. Konuşmaları okuyarak soruyu cevaplayınız.

Felsefe dersinde öğretmen “Çevre sorunlarının kökü nerede?” diye sorar. Üç öğrenci şöyle cevap verir:

Berk: Bence bu işin felsefeyle bir ilgisi yok. Fabrikalar çoğaldıkça, şehirler büyüdükçe, madenler açıldıkça doğa geriliyor. Ekonomi büyüdükçe doğa küçülüyor. Bu sorunu mühendisler ve ekonomistler çözer, filozofların burada söyleyeceği bir şey yok.

Zeynep: Ben sorunun kökünü insanın doğaya bakışında görüyorum. Rönesans’tan sonra doğa, kuralları çözülüp insanın işine yarayacak bir makine gibi görülmeye başlandı; Sanayi İnkılabı da bu bakışı her yere yaydı. Yani çevre sorunları Batı’nın sorunudur. Bizim kültürümüzde doğa her zaman korunmuştur; Selçuklu ve Osmanlı’da hayvanları ve ormanları korumak için vakıflar bile kurulmuştu.

Kerem: Hangi sebebi bulursak bulalım değişen bir şey olmaz. İnsan yaşamak için doğadan yararlanmak zorunda: Ağaç kesmeden ev, toprağı sürmeden ekmek olmaz. İnsan var oldukça doğa da bozulacak. O hâlde bu konu üzerine kafa yormanın anlamı yok.

Öğrencilerin görüşlerinin güçlü ve zayıf yönlerini tablodaki uygun yerlere yazınız.

ÖĞRENCİ	GÜÇLÜ YÖNÜ (3x2 Puan)	ZAYIF YÖNÜ (3x3 Puan)
Berk		
Zeynep		
Kerem		

3. Haberden hareketle soruları cevaplayınız.**KIYI KENTİ TEMİZ DENİZ İÇİN HAREKETE GEÇTİ**

Batı kıyısındaki bir kentte yapılan ölçümler, deniz suyunun kirlendiğini ve balık sayısının azaldığını ortaya koydu. Kent yönetimi bunun üzerine sanayi bölgesindeki fabrikaların atık sularını arıtmadan denize vermesini yasakladı; kurala uymayanlara ağır para cezası getirildi. Bölgedeki bir üniversitede mühendislik öğrencileri, denizden toplanan plastik atıkları kaldırım taşına dönüştüren bir yöntem geliştirdi. Fabrikaların çatılarına kurulan güneş panelleri de enerjinin bir bölümünü karşılamaya başladı. Kıyı temizliği için hazırlanan eylem planına bilim insanları, belediye, çevre dernekleri, balıkçı kooperatifi ve kentteki şirketler birlikte imza attı. Ancak bazı fabrika yöneticileri, arıtma tesisi kurmanın çok pahalı olduğunu ve bu maliyet yüzünden üretimi ve çalışan sayısını azaltmak zorunda kalabileceklerini söyledi. Kent yönetimi ise “Hem ekonomiyi hem denizi birlikte düşünmek zorundayız.” açıklamasını yaptı.

(Haber kurgusaldır.)

a) Haberde çevre sorunlarının çözümü için başvurulacak yolları bulunuz. Bu yolları ve haberdeki örneklerini tablodaki uygun yerlere yazınız.

ÇÖZÜM YOLU (3x2 Puan)	HABERDEKİ ÖRNEĞİ (3x2 Puan)
1.	
2.	
3.	

b) Fabrika yöneticilerinin ve kent yönetiminin açıklamalarından hareketle sürdürülebilir kalkınma hedefinin uygulamada neden zaman zaman zorlaştığını açıklayınız. (8 Puan)

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı - @mdfelsefesinifi

4. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.

Bir müzede açılan “İnsan ve Doğa” sergisinde rehber, öğrencilere dört salonu sırayla gezdiriyor:

1. Salon: Duvarlarda su, hava, toprak ve ateşin büyük resimleri var. Rehber, bu salondaki düşünürlerin madde ve doğanın canlılık taşıdığını, canlı-cansız her şeyin ortak bir ilk ilkedен çıktığını düşündüğünü anlatıyor. Kimi her şeyin sürekli değiştiğini, kimi insanın doğaya uygun yaşaması gerektiğini söylüyormuş.

2. Salon: Burada el yazması kitaplar sergileniyor. Bu salondaki düşünürlere göre doğa rastlantıyla oluşmamıştır; bir yaratıcının eseridir ve bu yüzden değerlidir. İnsan doğadan yararlanabilir ama onu israf etmekten ve ona zarar vermekten sorumludur.

3. Salon: Saat mekanizmaları, teleskoplar ve bir buharlı makine maketi var. Rehber, bu salondaki düşünürlerin doğayı matematik ve fizik yasalarıyla işleyen bir makine gibi gördüğünü anlatıyor. “Bilmek güç kazanmaktır.” anlayışıyla doğayı tanımak, ona hükmetmenin yolu hâline gelmiş.

4. Salon: Son salonda kurumuş bir göl yatağının fotoğrafı asılı. Bu salondaki düşünürler önceki salonun anlayışını eleştiriyor: Doğaya egemen olmaya çalışan insanın doğaya yabancılaştığını, insanın doğanın efendisi değil bir parçası olduğunu, etiğin yalnızca insanlar arasında kalmaması gerektiğini savunuyorlar.

Her salonun düşünce tarihinin hangi dönemine ait olduğunu ve o dönemde doğanın nasıl görüldüğünü tablodaki uygun yerlere yazınız.

SALON	DÖNEM (4x2 Puan)	BU DÖNEMDE DOĞANIN NASIL GÖRÜLDÜĞÜ (4x2 Puan)
1.		
2.		
3.		
4.		

5. Metni okuyarak soruyu cevaplayınız.

Bir kasabanın belediye meclisinde, kasabanın kenarındaki sazlık alanın kurutularak sanayi sitesine dönüştürülmesi tartışılıyor:

Selim Bey: Bu sazlık yıllardır kimsenin işine yaramıyor. Kurutup sanayi sitesi yaparsak yüzlerce kişiye iş çıkar. Doğa, insana sağladığı yarar kadar değerlidir.

Ayten Hanım: Benim için de öncelik kasabamızın insanlarıdır. Kararımızı onların geçimine ve sağlığına göre vermeliyiz.

Kaan Bey: Sazlıktaki her kurbağanın, her balıkçılın kendine ait bir yaşamı var. Bize hiçbir yararları olmasa da o canlıların her biri kendi başına değerlidir.

Nermin Hanım: Tek tek canlılara bakarak bu konuyu anlayamayız. Su, toprak, sazlar, kuşlar ve biz aynı bütünün birbirine bağlı parçalarıyız. Sazlığı bir bütün olarak düşünmeliyiz.

Çevre etiğinde üç tartışma öne çıkar: Merkezde insan mı durmalı, doğa mı? Doğa yalnızca bir işe yaradığı için mi değerlidir, yoksa kendi başına mı? Çevreye tek tek varlıklara bakarak mı, yoksa onları bir bütün olarak görerek mi yaklaşmalıyız?

Tabloda verilen her tartışmada iki tarafı savunan meclis üyelerini ve bu tarafı gösteren cümlelerini uygun yerlere yazınız.

TARTIŞMA	BİRİNCİ TARAF: ÜYE VE CÜMLESİ (3x3 Puan)	İKİNCİ TARAF: ÜYE VE CÜMLESİ (3x3 Puan)
Merkeze insan mı alınmalı, doğa mı?	Merkeze insanı alan:	Merkeze doğayı alan:
Doğanın değeri araçsal mı, içsel mi?	Doğaya araçsal değer veren:	Doğaya içsel değer veren:
Çevreye bireyci mi, bütüncül mü yaklaşılmalı?	Bireyci bakan:	Bütüncül bakan:

6. Diyalogu okuyarak soruları cevaplayınız.

Bir vadide açılması planlanan taş ocağı için köyde toplantı yapılıyor. Söz alan üç kişi şunları söylüyor:

Hasan: Taş ocağı köye iş getirir. Ama ocağın tozu tarlalarımızı, suyumuzu bozarsa en çok biz zarar görürüz. Ben vadiyi korumak istiyorsam köyümüzün geleceği için istiyorum. Vadinin değeri bize sağladığı yarardan gelir.

Meryem: Vadide yaşayan karacaların, kartalların, meşelerin değeri bizim onlara biçtiğimiz değere bağlı değil. İnsan bu canlılardan üstün değildir. Onların iyiliği de en az bizimki kadar gözetilmeli.

Can: Yalnızca canlıları saymak yetmez. Vadideki dere, kayalar, toprak da korunmalı. İnsan bu vadinin efendisi değil; dere, kaya, ağaç ve hayvanlar gibi bu bütünün eşit bir parçasıdır.

a) Konuşmacıların savunduğu çevre etiği yaklaşımlarını ve bu yaklaşımı gösteren gerekçelerini tablodaki uygun yerlere yazınız.

KONUŞMACI	ÇEVRE ETİĞİ YAKLAŞIMI (3x2 Puan)	GEREKÇE (3x2 Puan)
Hasan		
Meryem		
Can		

b) Konuşmacıların savunduğu üç yaklaşımın ortak amacını yazınız. (4 Puan)

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı • @mdfelsefesinifi

7. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

İnsan, doğanın dışında ya da üstünde duran bir varlık değildir; toprak, su ve öteki canlılarla birlikte aynı bütünün bir üyesidir. Bir bütünün üyeleri birbirinin varlığına bağlıdır; birine verilen zarar eninde sonunda ötekilere de ulaşır. Ahlak ise birbirine bağlı olanların birbirine nasıl davranması gerektiğini düzenler. Bu durumda etiğin sınırını yalnızca insanlar arasında çizmek, bağlı olduğumuz bütünün geri kalanını görmezden gelmek olur. Öyleyse etik insanlar arasında kalmamalı, canlı ve cansız bütün çevreyi kapsamalıdır.

a) Metnin ele aldığı felsefi problemi soru biçiminde yazınız. Ardından bu problemin günlük hayattaki yerini ve önemini bir örnekle açıklayınız.

Ele alınan felsefi problem (4 Puan)	
Problemin hayattaki yeri ve önemi (örnekle) (6 Puan)	

b) Metindeki argüman, çevre etiğinin temel yaklaşımlarından hangisine yakındır? Gerekçesiyle yazınız. (5 Puan)

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı • @mdfelsefesinifi

8. Soruları cevaplayınız.

Bir öğrenci, ünitenin başında defterine şu soruyu yazmıştır: “Kimsenin görmediği, hiç kimsenin işine yaramayan bir orman değerli midir?” Ünite boyunca bu soru üzerine düşünen öğrenciden, cevabını felsefi bir metin hâline getirmesi istenmektedir.

a) Yazacağınız felsefi metnin planını tablodaki uygun yerlere yazınız.

Ele alınan problem (2 Puan)	
Kullanılacak felsefi kavramlar (2 Puan)	
Temel görüşüm ve argümanım (2 Puan)	
Karşı görüş (2 Puan)	

b) Hazırladığınız planı kullanarak kısa bir felsefi metin yazınız. Metninizde ünite de öğrendiğiniz en az bir düşünüre ya da yaklaşıma başvurunuz; metninizin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olsun. (12 Puan)

felsefesinifi.com

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

9. Mektuptan hareketle soruyu cevaplayınız.

Sevgili 2026'nın gençleri,

Size 2075 yılının bir sabahından yazıyorum. Biz, sizin kuşağınızın bıraktığı dünyada yaşıyoruz. Sizin bolca kullandığınız yeraltı sularının bir kısmı bize hiç ulaşmadı. Kaynakları siz kullandınız, kalanını paylaşmak bize düştü. Bazen kendime soruyorum: Biz daha doğmamışken sizin üzerinizde bir hakkımız var mıydı?

Şehrimizde artık yağmur suyunu toplayan çatılar, atığını yeniden kullanan fabrikalar var. Doğadan aldığımız kadarını ona geri vermeye, yaşamın sürmesine imkân veren bir düzen kurmaya çalışıyoruz. Böyle bir düzenin gerçekten mümkün olup olmadığını hâlâ tartışıyoruz.

Dedem bana çocukluğunda gördüğü bir böcek türünü anlatırdı. Kimse onun ne işe yaradığını bilmezmiş; yok olup gittiğinde de pek kimse üzülmemiş. Ben ise insan olmayan bir varlığın, işe yarasın ya da yaramasın, kendi başına bir değeri olup olamayacağını düşünüyorum.

Sevgiyle, gelecekte bir genç

(Mektup kurgusaldır.)

Mektupta çevre etiğinde öne çıkan hangi kavramlarla ilgili düşüncelere yer verildiğini bulunuz. Bu kavramları ve mektupta ilişkili oldukları cümleleri tablodaki uygun yerlere yazınız.

ÇEVRE ETİĞİ KAVRAMI (3x2 Puan)	MEKTUPTA İLİŞKİLİ OLDUĞU CÜMLE (3x3 Puan)
1.	
2.	
3.	

10. Konuşmaları okuyarak soruyu cevaplayınız.

Bir gençlik panelinde iki konuşmacı söz alıyor:

Deniz: Bir nehrin, bir dağın, bir ormanın değeri bizim ihtiyaçlarımızdan bağımsızdır. Hiçbir ihtiyacımız bize doğanın zenginliğini ve çeşitliliğini azaltma hakkı vermez. İnsanın doğaya müdahalesi öyle bir noktaya geldi ki yeni politikalar olmadan bu gidişat değişmez.

Ozan: Bu toprakları gelecekte yaşayacak olanlardan ödünç aldığımızı unutmayalım. Ödünç aldığımız bir şeyin sahibi değil, ancak koruyucusu olabiliriz. Bu yüzden bugün bazı konforlarımızdan vazgeçmeyi göze almalıyız ki bizden sonra gelenler de yaşayabilsin.

Konuşmacıların, çevre etiğinin üç temel yaklaşımı (insan, canlı ve çevre merkezci) dışında kalan hangi yaklaşımları savunduğunu ve bu yaklaşımları gösteren gerekçelerini yazınız. Ardından bu iki yaklaşımın ortak ve farklı yönlerini tablodaki uygun yerlere yazınız.

KONUŞMACI	ÇEVRE ETİĞİ YAKLAŞIMI (2x2 Puan)	KONUŞMADAKİ GEREKÇESİ (2x2 Puan)
Deniz		
Ozan		
ORTAK YÖNÜ (4 Puan)		FARKLI YÖNÜ (4 Puan)